

Naročnina v Trstuznese:

Za celo leto . . . 1 gold. 90 s.
Za pol leta . . . " 60 "
Za 3 mesece . . . " 50 "
(to velja tudi za tržaško okoličje.)

Za druge kraje s pošto:

Za celo leto . . . 1 gold. 60 s.
Za pol leta . . . " 80 "
Za 3 mesece . . . " 40 "
(majhni razloček med tim in med programom izvira iz neke pomote.)

ILIRSKI PRIMORJAN

poduciven in omikaven list za slovensko ljudstvo.

Hvalo zasluži si vsò, kdor druži koristno sè sládkim (Hor.).

Naročnina naj seuredništvu naprej plačeva, in to v gosp. Kozlerjevi hiši „nella Drogheria Angeli in Piazza delle legna št. 1“ v Trstu (Trieste). Tam se bodo tudi oddajale vse pisma. — Sicer ta list se bo tudi prodajal (vsak natis po 5 soldov) v tobakarnicah nasproti Pošte, blizu „Chiozza“ in „al Ponte della Fabbra“.

Leto 1866.

Pri sv. Ivanu v Vrđeli, 1. julija.

Štev. 13.

MOJIM NARODOM!

Sredi dela miru, začetega s tem namenom, da se postavi dno ustavi, — po kateri bi se edinost i moč vsega cesarstva utrdila, posameznim deželam in narodom pa svobodni notranji razvitek zagotovil — sredi tega dela velela Mi je Moja vladarska dolžnost, vso Mojo armado pod orožije sklicati.

Ob mejah cesarstva, na jugu in na severji stojíte armadi dveh z zavezo zedinjenih sovražnikov, namenjeni, izpodbiti moč i veljavo, katero ima Avstrija v Evropi.

Z Moje strani ni dana prilika k vojski ni enemu ni družemu izmed njiju. Ohraniti Mojim narodom blagi mir, štel sem, Bog vsevedoči mi je priča v tem, vsegdar za eno izmed prvih i najsvetejših vladarskih Svojih dolžnostij, ter sem prizadeval si zvesto izpolniti jo.

Toda ena izmed teh dveh držav sovražnic ne vprašuje po nikakem izgovoru: kajti prežeči na priložnost, kako bi kateri kos Mojega cesarstva uplenila, dovolj je vzroka za vojno, da je le čas dober za-njo.

V zavezi s pruskimi vojaki, ki nam sedaj kakor sovražniki nasproti stojé, odrinol je bil pred dvema letoma oddelek zveste in junaške Moje armade na pribrežije Severnega morja.

Sklenol sem pa bil to bojno zavezo s Prusijo, da se pravice na pogodbo oprte varujejo, da se brani nemško pleme, kemu je žugala nevarnost, da se kvar neogibne vojne kolikor je le mogoče umanjša i med ozke meje stisne, i da v iskreni zvezi dveh srednjeevropskih velikih držav — katerih delo je pred vsem drugim mir v Evropi ohraniti — Mojemu cesarstvu, Nemčiji in Evropi na korist zadobimo miru trdno poroštvo.

Dežel osvojiti si nej bila Moja nakana, nesebičen ko sem sklepal zavezo s Prusijo, nejsem gledal na lastne koristi ni v Dunajski pogodbi miru. Avstrija nej kriva žalostne vrste nesrečnih zapletkov, kateri ne bi nikdar bili nastopili, ako bi Prusija bila enako nesebična, ter bi se bili lahko poravnali, da je ostala enako verna zavezi.

Ti zapletki so bili sproženi nalašč s tem namenom, da se ž njimi sebični naklepi izpeljejo, in za to nej bilo mogoče Moji vladi, rešiti jih z lepo.

Tako je rastla v rečéh dan za dnem resnoba.

Pa tudi še tedaj, ko ste obe sovražni državi začeli očitno na boj pripravljati se in se je čedalje bolj razodeval nek spogovor med njima, ki se nej mogel opirati na drugo, nego na nakano vkupnega sovražnega napada na Moje cesarstvo, nisem se ganil, temuč držal se trdno miru, v zvesti si vladarske Svoje dolžnosti, pripravljen na vsako privolitev, ktera se le dade združiti s čestijo i srečo Mojih narodov.

Kakor sem pa uvidel, da to utegne krepkemu odboju sovražnih napadov i s tem varnosti države biti na škodo, ako dalje odlašam, moral sem odločiti se na težke darove, ktere priprava za vojno vsegdar neogibno zahteva.

Na to, da je Moja vlada zagotavljala Mojo miroljubnost, na to, da je bilo po večkrat izrečeno, kako sem Jaz pripravljen na obojostansko istočasno razorožbo, odgovorila je Prusija z nasprotno ponudbo, katero sprejeti in pa čast ter varnost Mojega cesarstva v nemar pustiti bilo bi eno.

Prusija je hotela, da se popred orožije popolnoma odloži ne samo proti njej, ampak tudi proti sovražnej državi, stoječej na mejah Moje države v Italii, za ktere miroljubnost se nej dalo nikako poroštvo niti se nej dati moglo.

Vse dogovorjanije s Prusijo o vprašanju zastran vojvodstev spravilo je na dan čedalje več dokazov za to, da nej mogoče tega vprašanja tako, kakor hoče Avstrije dostojenstvo, Nemčije pravica in korist, in pa vojvodstev samih, rešiti v soglasji s Prusijo, ker se ona očitno drži politike nasilja in osvojevanja.

Pogajanje se je zavrlo, vsa ta reč se je pepustila nemški zvezi, da ona sklene, in ob enem so bili poklicani Holstinskega zakoniti zastopniki.

Ker je vojna žugala vneti se, bile so tri države Francija, Anglija in Rusija, tudi Mojej vladi dale vabilo, naj se vdeleži vkupnega posvetovanja o tem, kako bi se mir ohranil. Moja vlada, primerno Mojej želji, če le mogoče, ohraniti mir Mojim narodom, nej odrekla udeležbe, le postavila je za-njo ta razločni pogoj, naj bodo javno evropsko pravo i pa obstoječe pogodbe izhodišče tem mirivnim poskušnjam, in naj deležne države ne iščejo evropskemu ravnovažju i pravicam Avstrije na škodo stranske koristi.

Če se je uže pogovorov sama poskušnja zastran miru razbila o tem pogoji, ki se razumeva sam ob sebi, kaže to očitno, da bi se tudi z začetnim posvetovanjem ne bil mogel mir ohraniti in utrditi.

Najnovejši dogodki dokazujejo neovržno, da je Prusija zdaj očitno zamenila pravico sè silo.

Pravica i čast Avstrije, pravica i čast vsega nemškega naroda nej bila več dovoljna ovira nesrečnej, čedalje večej čestilakomnosti Prusije. Pruski vojaki so pridrli na Holstinsko, zbor stanov, sklican po cesarskem namestniku, bil je siloma razgnan, vladarska oblast na Holstinskem, katero dunajska pogodba miru izročá Avstrii i Prusii vkupno, prevzela se je edino za Prusijo in avstrijska vojaška posada je bla primorana umaknoti se premoči Prusov, katerih je onde desetkrat toliko.

Kedar je nemška zaveza, videč to pogodbam nasprotno samovolje, po nasvetu Avstrije sklenola zavezno armado na noge postaviti, dopolnila je Prusija, ka tako rada sliši, če jo hvalijo kakor podslombo nemških reči, začete pogubne svoje naklepe. Raztrgala je namreč narodno vez, ka Nemce oklepa, izrekla svoj izstop iz zaveze, zahtevala od nemških vlad, naj vzamejo nekak načrt o preuredbi Nemčije, kateri jo na kose cepi, in lotila se je vojaškega nasilja proti vladarjem zvezi vernim.

Tako je prišlo, da se nej mogoče ognoti prenesrečne vojne, vojne Nemcev proti Nemcem.

Za vso nesrečo, ki jo ta vojna prinese pozameznim ljudem, rodovinom, krajem in deželam, kličem na odgovor té, kateri so je krivi, na sodbo zgodovine in večnega vsemogočega Boga.

Idem v boj z onim zaupanjem, katero daje pravična reč, v zvesti si one moči, katero ima veliko cesarstvo, kjer vladarja in ljudstvo prešinja samo ena misel -- o dobri pravici Avstrije -- srčno in pogumno s pogledom na Mojo junaško, na boj pripravljeno armado, to trdno gradbo, ob kateri se moč sovražnikov Avstrije razbije, z ozirom na Moje zveste narode, ki zedinjeni, krepke volje, radodarni svoje oči k Meni povzdigujejo.

Cistega domoljubja ogenj plameni enako povsod po širokem Mojem cesarstvu; veselega srca so hiteli poklicani vojščaki k armadi; dobrovoljci silijo in nudijo se za bojno službo, vse ljudstvo nekterih napadu najbolj nastavljenih dežel, kar ga more nositi orožje, pripravlja se na boj, in najplemenitejša radodarnost prihiteva, da se nesreča ublaži in armada podpira s vsem potrebnim.

Edin čut prešinja vse stanovalce Mojih kraljestev i dežel, čut skupnosti, ktera vse veže, čut moči, katero

Dano v Mojem prestolnem in vsega cesarstva glavnem mestu na Dunaji dne 17. junija 1866.

Franc Jožef I. r.



Štev. 14 našega lista izide 22. julija.

Vojna.

Ko se je razpošiljal zadnji naš list, pričela je Prusija vojno. Udarila je s svojo vojsko v sasonsko i hanovransko kraljestvo i druge nemške dežele, posedla njihova mesta, med kterimi je najimenitnejše glavno mesto sasonskega kraljestva Draždane. Čez avstrijske meje sprva nejsjo stopala pruska krdela. Poslednji teden pa so na več krajih češke meje prestopili Prusi, mostove podrli, železnice i telegrafe pokončali, denarnice poropali, otroke i ženske strašili, junaštva pa nikoder ne pokazali. Koder koli -- i to se je zgodilo na mnogih krajih -- so zadeli naši huzarji s pruskimi ropajočimi, povsod so jih čez meje nazaj zagnali, če tudi je bilo naših polovico menj od Prusov. Pri Osvečimu blizu Krakova so bili uže dvakrat krvavo potolčeni, najhujše pa so dobili 27. junija pri Nahodi, nedaleč od Plesa (Josefstadt) na severnem Češkem. Ta dan so jih naši v precej veliki bitvi dvakrat popolnoma pobili, tako so bežali, da so mrtve i ranjene na bojišči pustili, če tudi je bilo Prusov mnogo več od naših. Zadnje novice pripovedujejo, da je uže en oddelek pruske vojske od glavne armade odrezan, tedaj izgubljen. Benedek je pripravljen za veliko bitvo, ka se morebiti bje uže v teh urah, ko naš list razpošiljamo. Do zdaj smo bili povsod srečni i pokazalo se je, da so naši vojaki veliko boljši od pruskih. Imamo torej trdno zaupanje, da bode zmaga

rodi ta njih edinost, čut nevolje nad tako neslišano krivico.

Tem bolj Mi je žal, da delo porazumenja o notranjih vprašanjih gledé ustave ni še dospelo toliko, da bi Mi bilo dano, v tem resnobnem, pa tudi srce povzdigajočem trenutku zbrati okoli prestolja vseh Mojih narodov zastopnike.

Če pa tudi za sedaj pogršam te podpore, Moja Mi je vladarska dolžnost toliko jasnejša, Moj sklep toliko trdnejši, zagotoviti to podporo Mojemu cesarstvu za vse prihodnje čase.

V tem boji ne ostanemo sami.

Nemškim vladarjem in narodom je znana nevarnost, ktera njihovej svobodi in samostojnosti žuga od države, ka v vseh svojih dejanjih brezozirno le na to meri, da se samopridno povekša i razširi; oni vedo, kakošno podporo za moč i celoto vse nemške domovine imajo i nahajajo v Avstrii.

Kakor mi stojimo v orožju za najsvetejše reči, ke kdej narodije branijo, tako tudi naši nemški bratije zavezniki.

Prisilili so nas, prijeti za orožje! Naj bode! zdaj, ko ga držimo v roki, ne smemo in ne odložimo ga, dokler se Mojemu cesarstvu, kakor tudi zaveznim nemškim državam svobodni notranji razvoj ne zavaruje, ter njih moč i veljava v Evropi na novo ne utrdi.

Toda ne zanašajmo se, ne upajmo samo na to, da smo edini, da smo močni; Jaz stavim Svoje upanje tudi na Višega, na vsemogočega, pravičnega Boga, komur je Moja hiša od prvega začetka i vsegdar služila, kateri ne zapušča teh, ki v pravici Njemu zaupajo.

Njega hočem moliti ter prositi pomoči i zmage, i opominjam Moje narode, naj svoje prošnje zedinijo z Mojimi.

i slava spremljala naše orožje na severji, da se kaznuje ošabna krivica pruske vlade. Na severji nam tedaj sije prijazna zvezda.

Kako pa na Laškem? Tudi dobro. Laški kralj je 20. junija napovedal vojno vojvodi Alberti, ki je viši poveljnik naše armade na Laškem i rekel, da v treh dneh napade naše laške dežele. I tako je tudi storil. Udaril je s tremi armadami (nad 100 tišč mož) čez reko Minčijo naravnost proti Veroni. Naša armada, kakih 70 do 80 tišč mož, šla mu je naproti. Pri Somi, Somi Kampanii i Kustoci, kder je uže maršal Radecky v letu 1848 Lahe hudo potolkel, zadeli sti vojski skupaj. Po dolgem hudem i krvavem boji, bili so Lah i na vseh mestih popolnoma pobiti. Kustoco so naši naskočili i vzeli, Lahe čez reko Minčijo nazaj pognali, nad 5000 jih ujeli, nad 20.000 pušk jim pobrali i 16 kanon vzeli. Ranjenih i mrtvih je bilo naših krog 10.000, Lahov veliko več. To je pač huda izguba za Lahe! Tudi pri Peškjeri i pri Mantovi so bili Lah i potolčeni. Prvo kanono, katero so naši vzeli Lahom, peljali so te dni skoz Nabrežino na Dunaj. Naša armada do zdaj še nobene kanone nej izgubila, naši vojaki so zdravi, veseli i vse vneti za boj, imajo vsega dosti i dobre poveljnike, ki zanje po očetovski skrbé, zato pa tudi nej čndo, da se tako vrlo i junaško bjejo.

Začetek je vesel, in ako Bog dá, bode tudi konec dober i slaven. Bog pomore pravici!

AVSTRIJA

* Govori se, da se je na severnem Češkem 28. junija vnela strašna bitva, v kateri stoji nasproti več od pol milijona vojakov Prusov in Avstrijcev. Če tudi o tem še nejmamo verjetnih oznanil, mogoče je vendar le. Ako pa je zdaj vse to še samo govornica, skoraj bode resnica.

* Najnovejše novice o bitvi pri Kustoci, o kateri bomo prihodnjič več povedali, pripovedujejo, da je razen orožja, kar so ga do zdaj pripeljali v Verono, še dosti na bojnem polju. Vojaki so se od oboje strani srdito bili, posebno pešci. Naše streljaštvo (kanonirji) so posebno dobro merili, Lah pa ne tako. Ko so vojaki skupaj zadeli, mahali so naši z puškinimi bati Italijanom po glavah tako, da so mnogo batov polomili. Še ranjeni, ki so na tleh ležali, branili so se in celo zobmi grizli sovražnike. Srditost je bila taka, da se še nikoli neje videla. Sramotno pa so ravnali Lah z našimi ranjenci, ki so na bojišči obležali — bili in zbadali so jih. Zato je toliko večje hvale vredno vedenje (obnašanje) od naše strani, ker laškimi ranjencem se je dajala i se jim daje še prav taka pomoč i skrb, kakor našim. Tudi ljubezen do bližnjega slavi najsrčnejšnega vojaka.

* Slovenci so vzeli na Laškem prvo kanono i jo peljali na Dunaj, kjer jih je ljudstvo z največim veseljem sprejelo.

* Dalmatinci govoré, da živ ne pride noben Lah iz Dalmacije, ako se predrzne laška vlada to deželo napasti.

Tržaško-mestne in okolične zadeve.

* 21. junija so šli na Dunaj gospodije Nabrgoj, Primožič i Lavrenčič, da izročé presvitlemu cesarju pismo udanosti, o katerem smo uže v zadnjem listu omenili. Tako-le se glasi to pismo:

„C. k. apostolsko Veličanstvo!

Žugajo nam dragi mir spodkopati sebični i nezvesti sosedije onstran jadranskega morja i na severji naše države, da se polasté dežel, ke so nedotakljiva lastnina Vašega Veličanstva presvitle krone i tedaj zaupane brambi vseh avstrijskih narodov.

Mi smo sicer le preprosti i mirni kmétije, ki marljivo i s trudom obdelujemo kamenito svojo zemljo, ali zarad tega ne gorí nič manjša ljubezen in udanost do posvečene krone Vašega Veličanstva v zvestih naših prsih. Če tudi je neskaljena naša zvestoba i neomejena udanost do presvitlega prestola Vašega Veličanstva znana, vendar, ker bi utegnil sovražnik tudi našo zemljo napasti, ne daje nam mirú srce, da ne bi neomejene udanosti javno izrekli i najponižniše prosili, naj Vaše c. k. apostolsko Veličanstvo blagovoli sprejeti sveto zagotovilo, da smo pripravljeni z veseljem zastaviti premoženije i življenje za svojega cesarja i gospoda, za celotno Avstrijo i za zemljo, v kateri počiva prah naših očetov.

Vsemogočni naj ohrani nam Očeta i Cesarja v slavi i mogočnosti, ohrani nam celotno Avstrijo v moči i blagosti!

Najpokorniši prebivalci tržaške okolice.“

* 22. junija pa je mestni gospod župan po sklepu mestnega svetovništva izročil gospodu deželnemu poglavarju pismo udanosti do presvitlega cesarja.

* V lombardo-beneškem kraljestvu in v vseh krajih, ki spadajo pod tržaško namestnijo je oklican ostrí obsedni stan, kakor se to vselej zgodí v takih krajih, ki so na mejah, kder je vojna. Poštenemu človeku to ne prizadeva prav nobene škode i nobene za-

preke. Le rogoviležem, hudobnežem i malopridnim ljudem je ta stan strašen, ker vsako hudodelstvo i nepošteno razsajanje preiskuje vojaška sodba, in ako se pokaže, da je kak hudobnež kaj tacega zakrivil, kar škoduje državi ali pa koristi sovražniku, kar ne mestu ga ustrelé. In to je prav, vsak človek je dolžan svojo domovino kakor lastno mater ljubiti, ni vreden tedaj da živi, ako jej škoduje, kader je v nevarnosti. Posebno se kaznujejo s smrtjo v tem stanu vse pregrehe zoper cesarja i njegovo rodovino, zoper cesarsko armado, zoper javno varnost, zoper posamezne vojake, poškodovanije železnic i telegrafov, vsako razodevanije sovražniku, sploh vse take pregrehe, ki škodujejo ali vtegnejo škodovati naše državi, ali sovražniku kaj koristiti. Našim mirnim i rodoljubnim Slovincem tedaj obsedni stan zdaj več koristi, nego škoduje. Os ro je tudi prepovedano buditi sovraštvo mej raznimi narodi. I to je prav i dobro.

* 20. junija se je v Trstu nabilo naznanilo vojaškega poveljništva (general komando) v Vidmu, naj vsak izročí svoje gosposki (Tržaščanije in okoličanje policiji) orožije, t. j. samokrese (pištole), puške, strelivo i. t. d. Kdor bi utegnil še kaj tacega imeti, naj tedaj hitro izročí, ker ga sicer ostra kazen (štrafenga) zadene.

* V Trstu se je do 28. junija nabralo 35.000 gl. kakor milodar na pripomoč ranjenim vojakom.

* Tržaškemu mestu pomanjkuje letos 469.194 gl. V prihodnjih treh letih bo pa zmanjkovalo vsako leto nad 200.000 gl., brez 106.000 gl., ki jih ima za plinovo napravo dati. Da se to poravnava, vzame občina (soseska) denar na posodo i zviša mestni naklad na hišne i dohodkine davke od 10 na 25 od sto. To zvišanje bo znašalo od 1. julija t. l. 54.000 gl. Vpeljal se bode davek od psov i za plin (gaz). Prvi bo znašal na leto okoli 3500 gl. drugi pa 24.000 gl.

* Mestno svetovništvo je sklenolo dati 1000 gl. za načrt (obris, pian), kako bi se železna cesta, po kateri vozijo konji vozove, od železnice v mesto napravila.

Kaj je drugod važnega?

* Ogrski deželni zbor je odložen na negotov čas.

* Laško vojno brodovije (flota) so vidili 28. junija v Ankoni zbrano.

* Laška vlada je uže izbrala komisarje za Beneško. Star progovor pa pravi: „Prej štalico potlej kravico“.

* Pruska vlada misli nabrati 5000 prostovoljcev talijanov i madjarov (ogrov).

* Pruska vlada je onidan čez Švicarsko poslala 130 milijonov frankov, da bi se bolj srčno proti Avstriji bojevala. — Kaj pa, ako bi tudi Prusii kača v mošnjo zlezla, od ropanije po nemških deželah ne bode prida.

* Iz Saksonskega je prišlo na Češko mnogo mladenčev, ki so jih hoteli Prusi v vojake vzeti, ker Prusi, kamor pridejo, nabirajo v vojake mladenče i možé od 18. do 40. leta.

* V Madridu, glavnem mestu španskega kraljestva, je počila vstaja mej vojaki, ali zadušili so jo, ker so še o pravem času zanjo zvedeli. Vse kaže, da se na Španskem pripravlja velika prekucija, saj pa je tudi pri vladi marsikaj gnjilega.

* Na sleskej meji so ruski vojaki tako nastavljeni, da vsak hip lahko našim, če bo treba, na pomoč pridejo. To vidijo sami Prusi i tegotijo se, da jim Rusi prej povedali nejsó, da mislijo Avstriji pomagati, ker ne bi vojne bili začeli i se raji pomirili.

DOPISI.

Iz Istre, 20. junija. (G. G.) Slavno c. k. namestništvo v Trstu je razposlalo županijam podučno knjižico „Mali sadjerejec.“ Dopisnik tega, ki rad na vse kraje pokuka, imel je prilžnost videti, kako ta mirna knjižica v nekterih krajih počiva. Torej, vi župani! niste brali, kaj ukaz slavnega namestništva veleva? Ali je zankazano, da mora v županijskem arhivu knjižica boljše letine čakati? Če bo tako čakala, res malo sadja obrodi.*)

V Londonu, 20. junija. (A. D.) Tu se zdaj mnogo govori o vojni, v katero je Avstrija primorana po izdajstvu nedavnega svojega zaveznika Prusa, i večnega i naravnega svojega protivnika Talijana. Ali prav zato, ker je izdajstvo i nasilje na protivni, pravica pa na njeni strani, obeta se jej zmaga. To je občna menitev. Zraven tega je pa vsakdanja govorica o Amerikancu Peabodiju, ki je, kakor ptujec, angležkemu narodu svojo hvaležnost za gostoljubje tako velikodušno pokazal, kakor gotovo pred njim še nobeden ne. Zapustil je namreč Londonskim siromakom o svojem odhodu 2½ milijona goldinarjev gotovega denarja. Možak, kateremu je ponujala kraljica v hvalo slavni angležki red, nej vzela družega, nego samo kraljičino fotografijo v spomin. Narod pa mu hoče velik spominik postaviti, zgodovina mu ga pa gotovo tudi ne prikrati. Slava mu!

Tukajšni časnik „Evening Star“ je prinesel te dni sledeči statistični račun, ki je moral čelovek izdelati, kateri je imel malo dela, a mnogo časa. Zračunil je, da mož srednih lét govori samo tri ure vsak dan, izreče toliko besed na teden, da bi napolnile 600 tiskanib strani „Primorjanove“ velikosti, ali pa 52 zvezkov po 600 strani na leto. Ko je mož enkrat s tem na čistem bil, kar se tiče možkega spola, lotil se je ženskega, da zvé, koliko besed gladko tekoči ženski jezik, ki mnogo manj od možkega — počiva, na dan izusti, pa tudi koliko ur na dan ženska srednih let čenča. Po dolgem i velikem trudu je zvedel ta umetnik v računstvu, da — nej mogoče računa izpeljati, kajti že o začetku računa številke tako ogromne narastejo, da jih čeloveški duh ne more več objeti i obračati. Pravijo, da ta mož nejma miru, pa da bi rad sredstvo našel, kako bi se zmanjšala ženska razgovornost (on jo imenuje žlobudranije, kar pa jaz nočem ponavljati), da bi potem mogel omenjeni račun izpeljati. Pa to mu pojde še manj od rok, kaj ne da?

~~~~~

## ZMES

*Pogovor med gospodom Slavoljubom in kmetom Matevžem drugi dan po ženitnini.*

— P. —

**Slavoljub.** Hej! Matevž! — Dobro jutro! Zakaj pa denes tako zamišljeno mimo greste i glavo tako pobešate, kakor da bi vam bil kdo vse plesnjevece (tolarje) ukradel?

**Matevž.** Pros'n, na zamir'te, gospud, vas nanka (še) vidu nejs'n. Dobru jetru tudi van Buh dej! Me prou rejs glava boli, ma ňa misl'te, de san preveč piu, me glava li zatu boli, k'san preveč jemu (imel) spendila (stroškov) z ohcetjo moje sestre.

\*) Da nejmemo zaprek, zato smo drugo poročilo izpustili.

Vred.

**Sl.** Te stroške ste le enkrat imeli in jih ne boste več.

**M.** Bravo gospud! — ma ankrat je zadosti an'mi glavo odrezat, pej nej več žiu.

**Sl.** Pridejo boljši časi, pa se vse spet poravna. — Vaša sestra se je tedaj vendar le poročila?

**M.** Poročila se je ja, al, kokar ste me navad'li — omožila se je; dobri časi pej bojo pr'sli, kad'r bojo štir'je pod an'm polonikam mlatl'i.

**Sl.** Kako ste se kaj na ženitnini imeli?

**M.** Prou dobro. Marsčikej smejš'ga se je zgodilu jen tudi govorilu, potli k'je kapl'ca božja jez'k odvezala. Kad'r je oče star'sina ano kakuš rezau, mi je pala s p'jatam (krožnikom) na tla. Usi smo zakr'čali: Var'te, de van jo pas (pes) na uzame. — „Jo na bo ne“, reče star'sina, „zakej san stopu z ного nanjo“.

**Sl.** Kako ste pa lešnika, ktera sem vam dal, zgrizli?

**M.** Se bojim de nejsmo prou zgrizli, zakej smo si že prej zobé skrhali na kakuš'h, piščanc'h jen na kosteh. Prvi lešn'k „Ktera dekla ima u Trsti narveči metlo?“ so poččušale ženski zgriz't, k' mi možki se ne zastop'mo na mêtle. — Tomincava Juci (Marija) je rekla, de jima tista dekla narveči mêtlo, k' jima narb'l dougu krilu, k' ž njem pometa, kod'r hodí. — Mislen, de je ta dobru uganila.

**Sl.** Nej ne. Največo metlo v Trstu ima burja, ker hitro vse v morje zmête, kader vstane.

**M.** Ma bürja nej dekla.

**Sl.** Kakor pošlje Bog vročino, mraz, dež i. t. d., tako tudi pošlje burjo, ka je torej dekla božija. — Kako je pa z drugim lešnikom „Kdo je prvi rokavice nosil?“

**M.** Ad'n je reku, da je prvi nosu rokavice gvišnu ka's'n tak minist'r, kokar je zdej pruski minist'r Pústjak, al Pijmarko, al Pižmar, al kej jest znan kaku se že kliče, kad'r je take sleparije pisou; pero je mouglu, ne... je moralo bet (biti) hudicavu — goreče, jen ga nej mougu z golo roko držat. — Pej mežnarjau Jüri, tu je tisti, k' je že sed'nkrat jen pu (pol) svetu pismu prebral, je reku: Prvi je rokavice nosu tisti Jakop, k' je jemu očeta Izaka jen brata Ezava. Nosu jih je tisti bôt, k' mi je mati Rebeka ovila s kozličavo kožo vrat jen roke, de je mislu oče Izak, de žegna al blagoslovi Ezava.

**Sl.** Ta jo je prav zadel.

**M.** Zdej vas pa pros'n, poved'te mi, kej će rec vojna jen kej vojska; zakej undan san brau to jen uno besedo; tle mora bet ka's'n razloč'k.

**Sl.** Prav je, da prideva zdaj tudi na kaj podučilnega. Veliko je ljudi, ki prav ne rabijo omenjenih besed. Vojna pomenja boje ali bitve mej vojaki, vojska pa veliko mnogovrstnih vojakov vkup, katerim tudi pravijo armada.

**M.** Zdej se bo dosti bralu od teh reči, bon saj lahku razloča besedo od besede. Zdej pa gren še u mestu čikej čüp't. Z Bugan, gospud Slavoljub!

**Sl.** Z Bogom!

\* (Brihtna gospodinja.) V nekem kraji Tržaške okolice pride neka žena vsa osopljena in trudna domu, i je prinesla za 1 krajcar jesiha (octa) i za 2 krajcarja soli. Njen mož to zagleda, maje (mahtere) z glavo i reče: Kaj to mizerijo damov nosiš? kaj smo že tako na zadnjem klinu, da ne moreš saj ene merice jesiha in enega funta soli kupiti? — Žena vsa srdita odgovori: Neumnež: Ti lahko govoriš (šrajaš), ki ne veš, da mi se jesih skisa, ako ga več kupim, sol pa v jedi (v jedachi) rastopi. Koliko škode bi nam to prizadevalo! Mož jej odgovori: Kaj ti hočem, saj vem, da si brihtna gospodinja.